

Literatura pro mládež II

Sylaby

Literatura pro děti a mládež v 90. letech 20. století, změněná společensko-politická situace a její vliv na kulturní sféru, demonopolizace ve vydávání dětských knih a formování knižního trhu, komercializace dětské literatury, profily nejdůležitějších nakladatelství zaměřených na dětskou literaturu od 90. let do současnosti (Albatros, Baobab, Labyrint, Meander, 65. pole, Běžiliška aj.). Zpřetrhání informačních sítí (zánik časopisu Zlatý máj) a reakce na tento stav (Ladění, aktivity České sekce IBBY), nedostatečná bibliografie současné tvorby. Obavy ze stagnace původní tvorby v první polovině 90. let 20. století, rozkolísání hodnot. Vznik Zlaté stuhy (rozšíření kategorií od druhé pol. 90. let, současný stav – viz webové stránky literární ceny). Nové postavení dětské literatury v souvislosti s proměnami dětského života (informační zrychlení – encyklopedie, vizualizace, relaxační a zábavná funkce literatury je suplována médii atd.). Proměny dětského časopisectví od 90. let 20. století do současnosti. Teoretická a kritická reflexe dětské literatury.

Poezie pro děti a mládež v 90. letech 20. století, ediční návraty starších autorů (I. Blatný, J. Zahradníček, V. Renč, I. Diviš, antologie) a tvorba v minulosti perzekvovaných autorů (J. Brukner), pokračující tvorba generace 70. a 80. let 20. století (M. Černík, J. Žáček, P. Šrut, M. Kratochvíl, J. Havel, M. Lukešová), ojedinělé debuty (J. Weinberger a jeho nonsensová poezie). Tzv. zpívaná poezie (J. Nohavica, Z. Svěrák, J. Vodňanský, E. Frynta). Triviální poezie pro děti, abecedáře, didaxe a užítkovost v poezii pro děti.

Rozvoj poezie pro děti a mládež po roce 2000, nárůst lyriky (R. Malý), experimentální tvorba (P. Nikl), básnické antologie (např. Nebe – peklo – ráj; Hrábky, drápky, odpadky), jubilejní edice (např. edice nakl. Albatros Stoletý kalendář).

Autorská pohádka od 90. let 20. století do současnosti, imitativně-inovační typ (E. Šaloun, M. Kubátová, J. Kincl, V. Klimtová, I. Gálová), nonsensově-parodický typ (A. Mikulka, P. Ouředník, M. Macourek, J. Kahoun, Z. Svěrák, P. Šrut), imaginativní typ (K. Šiktanc, D. Fischerová, E. Hudečková, J. Stránský). Žánrové experimenty – pohádkové travestie (M. Wagnerová, S. Fischerová). Pohádky didaktického charakteru (M. Drijverová, I. Březinová, P. Brycz, D. Krolupperová, M. Kratochvíl). Rozvoj adaptací pohádek, mýtů a bájí, častý výskyt dříve cenzurovaných látek jako židovské, romské, americké aj. (P. Šrut, H. Doskočilová, L. Pavlát, J. Vladislav). Vzrůstající zájem o lokální folklor (V. Hulpach, M. Motlová, v moravském regionu např. M. Šrámková). Rizika vyplývající z komerčního přístupu (nekvalitní jazyková úprava, produkce nadnárodních nakladatelství, stírání svérázu původních předloh apod.).

Podoby příběhové prózy pro děti a mládež, příklon k autenticitě (memoáry, stylizované výpovědi o prvních láskách a dříve tabuizovaných tématech – drogová závislost, mentální i fyzický handicap, rasismus) a pronikání fantastických prvků do realisticky laděné příběhové prózy (rozmývání žánrových hranic).

Filozofizace prózy pro děti a mládež (D. Fischerová, I. Procházková, M. Míková), fyzicky, psychicky či sociálně handicapovaný hrdina (M. Drijverová, I. Procházková, M. Elšíková, I. Březinová, P. Braunová, I. Binar), otázka handicapovaných autorů a recepce i reflexe jejich děl (D. Střihavková, J. Šedý). Narušování rasových a genderových stereotypů (H. Doskočilová, I. Březinová, A. Ježková, M. Pilátová).

Prózy pro začínající čtenáře (M. Drijverová, I. Březinová, H. Doskočilová, D. Lhotová, P. Braunová, M. Kratochvíl). Humoristická literatura (J. Holub).

Próza s dívčí hrdinkou – průlom tematických tabu, invaze substandardních textů. Tzv. pomocná literatura s dívčí hrdinkou (E. Bernardinová, I. Březinová), triviální literatura (L. Lanczová), kvalitativní posuny v románech pro dívky (H. Bořkovcová, I. Procházková, J. Štroblová, I. Březinová).

Stagnace původní **dobrodružné prózy** (V. Steklač, S. Hrnčíř), pokusy o žánrovou inovaci (R. Štulcová, D. Krolupperová).

Próza s přírodní tematikou, ekologický apel (J. Štroblová), orientace na mladší čtenáře v souvislosti s televizními pořady (I. Březinová, V. Chaloupek), propojení s obrázkovou knihou a sledováním naučných cílů (J. Dvořák).

Historická próza, adaptace klasických pověstových látek (A. Ježková, M. Drijverová), obrázková knížka s historickou tematikou (R. Fučíková, L. Seifertová, P. Sís), historická próza dobrodružného ladění (V. Vondruška, D. Krolupperová). Obraz druhé světové války a holocaustu v současné literatuře (H. Bořkovcová, I. Klíma, edice z umělecké tvorby terezínských dětí).

Obrázkové knížky (bilderbuchy, ikonotexty), renesance zájmu o obrázkové knížky, obrázkové knížky s pohádkovým laděním (P. Nikl, P. Čech, M. Skála), naučně orientované obrázkové knížky (P. Sís, L. Seifertová, R. Fučíková). Hravé obrázkové knížky založené na výtvarném experimentu (D. Urbánková, F. Skála), konceptuální knížky (D. Böhm – O. Buddeus, J. Franta – O. Horák). Komiks a grafický román (L. Lomová).

Problematika regionu ve vztahu k literatuře pro mládež, pojetí regionu z historického i současného hlediska, region z žánrového pohledu (zejm. přírodní a historická tematika v literatuře pro mládež, folklor). Významné osobnosti spjaté s literaturou pro mládež v moravském regionu, autoři, nakladatelství, časopisy, instituce (od počátku LPM do současnosti).